

ira judkovskaja

gedichten door peter sijbenga

'N MOOIE
AVOND

een avond, een droom
en de toekomst

Personages

Annelies *moeder van Pelle*

Pelle *zoon van Annelies*

Herman *vader van Annelies*

Lotte *beste vriendin van Annelies*

Fedde *oude studievriend van Annelies*

akte 1

Scène 1

Namiddag in de winter, donker. Woonkamer van een groot rijtjeshuis. Een mooi gedekte grote tafel. Een jongen van een jaar of zes/zeven (Pelle) rent de kamer binnen.

pelle Pake!

Zijn pake, Herman, komt van de andere kant op, uit de keuken. Hij heeft een schort om.

herman Pelle, jongen!

Herman tilt Pelle op. Lotte, een vrouw van eind dertig, staat in de deuropening naar Herman en Pelle te kijken. Ze heeft een groot, ingepakt cadeau in haar handen.

herman Lotte, wat leuk!

lotte Dag, Herman.

Ze weten niet of ze elkaar moeten omarmen, of een hand geven.

pelle Open maken!

lotte Straks, Pelle. Als mem thuiskomt.

pelle Ik wil naar mijn kamer!

lotte We zijn nu bij pake, Pelle.

herman Hij heeft hier een eigen kamer, Lotte. Kom Pelle, ik heb je Mercedes helemaal opgepoetst.

Herman en Pelle af. Lotte staat nog met jas aan en cadeau in haar handen dicht bij de deur.

lotte Mercedes?

herman *komt binnen* Mijn eigen jongensdroom. Zo'n trapwagen, met alles erop en eraan.

lotte Wat leuk dat hij hier een eigen kamer heeft.

herman Ja, het huis is groot genoeg. Hij is hier één keer per week, en met de herfstvakantie was Pelle twee dagen hier. Mannen onder elkaar.

lotte *zingt*

In heel Europa, mijn lieve opa...

herman Volgens mij is het 'mijn ouwe opa'...

lotte Zou best kunnen!

herman Je bent afgevallen, of niet?

lotte Ja, ik ben een paar maatjes kleiner geworden.

herman Zal ik je jas even aannemen?

Onhandigheid met cadeau en jas. Het cadeau komt op de grond te staan. Jas van Lotte gaat uit. Ze is mooi gekleed.

herman Tijd geleden, dat je voor het laatst hier was.

lotte Ja, een tijd geleden.

herman Haal je Pelle vaker van school?

lotte Zo af en toe. Je kent Annelies, die doet het liefst alles zelf.

herman Ja? Ja... zo is Annelies.

lotte Waren we niet vlak voor het afstudeerfeest hier?

herman Nee, denk het niet. De moeder van Annelies, die was toen...

lotte Oh ja, sorry...

herman ...in ziekenhuis... geeft niets... na de begrafenis?

lotte Ja, na de begrafenis. Dat was heel mooi, Herman. Eten, drinken, praten, huilen. Heb ik bij mijn eigen familie nooit zo... intiem meegemaakt.

herman Ja, we hebben in dit huis heel wat meegemaakt. *even stil, ongemakkelijke lach* Wil je wat drinken? Ik heb glühwein gemaakt.

lotte Nou...

Herman even af. Lotte bekijkt de tafel, hoe mooi die gedekt is.

Herman terug met een beker dampende glühwein.

lotte Jij niet?

herman Nee, straks. Ik moet nog van alles... Ga maar zitten, Lotte.

lotte Op Sinterklaas! *neemt een slok*

herman Precies. Smaakt het goed?

Lotte knikt.

Ja, tien jaar geleden dus...

lotte De tijd vliegt.

herman Nou, deze tien jaar niet... nee.

lotte Sorry.

herman Kom je net van je werk?

lotte Nee... Vrije dag.

herman Ik zie je af en toe als ik bij de kaasboer langsloop.

lotte Waarom kom je nooit binnen?

herman Tja... kan je toch niet van je werk afhouden. En ik ben niet zo van kaas.

Wat mooi dat je hier bent. Nou, ik moet me maar even omkleden.

lotte Sinterklaaspak?

herman Die waren op. Zwarte Piet.

We horen het kind iets roepen.

En ik ga even bij Pelle kijken. O ja, als het belletje van de oven afgaat, wil je die dan uitzetten? *af*

Lotte kijkt nog even om zich heen. Gaat zitten. Drinkt glühwein. Het belletje van de oven gaat af. Lotte rent naar de keuken. Annelies komt binnen.

annelies Heit? Ik ben er!

Herman komt binnen met Pelle op de schouders.

herman Mem is er!

Herman draait een rondje.

annelies Heit, je moet hem niet zo hoog tillen!

Herman zet Pelle op de grond.

Laatste keer was hij er de hele avond misselijk van.

pelle Mem! *omarmt Annelies*

annelies En het is ook niet zo goed voor je rug.

lotte *kijkt om het hoekje* Hoi.

annelies Hi, Lotte, ging het goed met het ophalen van Pelle?

lotte Ja, hoor.

annelies Dankjewel, je hebt me echt gered. Die eindeloze vergaderingen...

lotte Geeft niets, joh.

herman Nou, ik ga me even... *zonder geluid* omkleden.

lotte *tegen Herman* Moet er nog wat gebeuren?

annelies Kan ik iets doen?

Annelies doet haar jas uit.

herman Wat willen de dames drinken? Wijntje? Ik heb ook glühwein...

annelies *zachtjes* Heit, I don't want the child to see us drink.

herman Thee?

lotte I'll make some thee *af*

herman Very good. *af*

annelies *roept na* Dankjewel! Heit...

Annelies knuffelt en kietelt Pelle. Pelle lacht, maakt zich los en rent om de tafel. Annelies rent achter hem aan, ze struikelt over het ingepakte cadeau. Ze pakt het op.

pelle Heb ik van heit!

annelies Van heit?

pelle Van Sinterklaas en heit! Sinterklaas heeft het voor mij aan heit gegeven!

Pelle wil het cadeautje openmaken. Annelies houdt het hoog, Pelle springt, ervaart het als een spelletje.

annelies Lotte!

Lotte staat in de opening. Annelies knikt naar het cadeau.

lotte Ja, Joris stond ook op het plein, zei dat Pelle het vanochtend vergeten was.

pelle Openmaken!

annelies Nee, Pelle.

pelle Openmaken!

annelies Pelle, lieverd, ik kreeg vanochtend een telefoontje van Sinterklaas.

pelle Die is van mij!

annelies Sinterklaas had me verteld dat hij één cadeautje per ongeluk bij heit had bezorgd. Hij vroeg me het aan je door te geven dat er vanavond nog meer pakjes komen en dat je ze allemaal vanavond mag openmaken.

pelle Nou... *begint te huilen* dat is niet eerlijk...

annelies Lieverd, kijk me aan, kijk mem aan. Je weet toch dat Sinterklaas en Zwarte Piet vanavond langskomen.

Pelle knikt.

Misschien brengen ze nog meer pakjes! We leggen deze even weg, en als alle pakjes er zijn, maken we deze ook open. Afsproken?

Pelle knikt, heeft nog wel een pruilmondje.

Geef mem een knuffel.

Ze knuffelen.

Oh, schat van me!

Annelies houdt het ingepakte cadeau in uitgestrekte hand. Lotte snapt de hint, pakt het over en zet het onder de tafel zodat Pelle het niet ziet.

annelies Had je wel bij heit gedoucht?

pelle Ja.

annelies Zeker weten?

pelle Ja!

annelies Volgens mij moet je schone kleertjes aan.

pelle Ik stink niet!

annelies Je ruikt lekker, je ruikt het aller-lekkerst van iedereen! Maar je moet wel schone kleertjes aan voordat Sinterklaas komt. Wil je niet je nieuwe trui aan?

pelle Ik wil de pyjama van pake aan!

annelies Van pake? Is die niet te groot?

pelle Nee! Met die auto's!

annelies Oh, je nieuwe pyjama? Die met de autootjes?

pelle Ja!

lotte Ligt die op zijn kamer hier?

Annelies knikt.

Ik help je even. Pelle, zullen we je nieuwe pyjama aantrekken?

annelies Dank je. Hij ruikt naar... *zachtjes*

de nieuwe vriendin van...

lotte Ik snap het. Kom je mee, Pelle?

Lotte en Pelle af. Annelies kijkt even om zich heen. Haalt een deo uit de tas en spuit onder de oksels. Dan corrigeert ze hoe de borden en bestek op tafel staan. Schudt daarna haar haar los. Ondertussen belt ze haar ex.

annelies Hoi, met mij... met Annelies. Joris, zou je me terug willen bellen? Ik denk dat er een misverstand is. Jij zou toch met kerst iets moois geven? En dan doe ik alleen de pakjesavond? ... Het is vast een misverstand...nou, ik spreek je nog... doe.

Ze hangt op. Weer belletje van de oven, of van de timer. Annelies af naar de keuken. Herman op, verkleed als Zwarte Piet. Hij loopt op zijn tenen over het toneel met een klein pakje in zijn handen. Hij keert één van de soepkommen om en legt het pakje eronder. Zodra hij Annelies hoort aankomen, verbergt hij zich onder de tafel. Annelies komt met een hele grote pan soep binnen. Ze zet die op tafel. Haar telefoon gaat.

annelies Hoi, fijn dat je terugbelt... Ja... ik heb gezegd dat hij moet wachten tot Sinterklaas geweest is... Ja, dat... niet van jou? Van wie dan? Anneke en de kinderen?... Joris, je begrijpt toch wel dat Pelle nog in Sinterklaas gelooft. Dan kan hij toch geen pakje van Anneke en haar kinderen krijgen!... Oh...

Had je dat gezegd... Ja, verkeerd bezorgd...

Ja, dat is slim van je... Ja... Nee, dat is goed... Dat hoef je niet meer te zeggen... Joris, ik weet dat het je spijt... Is goed... Nou, groeten aan Anneke... en de kinderen... Nee, dat hoeft niet... Nee, Joris, doe maar niet. Dat kan voor Pelle heel verwarrend worden. Ja... Bij mijn vader... die zal straks voor Sinterklaas spelen... En Lotte ook, en Fedde komt straks. Ken je die nog? Ja, die woont weer in de buurt. ... Ja,

precies, die hadden toen wat met elkaar, dus dacht ik, wie weet... Ja, dat zou voor Lotte zeker leuk zijn.

Ze lacht, duidelijk op haar gemak met haar ex.

...Ja, ik moet ook hangen. Ja, de groeten terug... aan Anneke.

Ze hangt op, probeert vrolijk te kijken, maar moet huilen.

herman *van onder de tafel* Annelies, meisje...

annelies Laat me even... *huilt verder*

herman Kijk even onder het kopje

annelies *nog huilend* Welk kopje?

herman Soepkopje, dat omgedraaid staat.

annelies *kijkt even op tafel* Ik dacht al, waarom staat dat kopje omgedraaid...

herman Kijk nou even.

annelies *tilt het kopje op en ziet het pakje* Heit...

herman Doe maar open.

Annelies maakt het open. Het is een ketting met een hanger. Ze begint weer te huilen.

annelies Heit, weet je het zeker?

Herman komt van onder de tafel.

herman Het was...

annelies ...haar lievelingshangertje... *huilt verder*

herman Ik had het voor je moeder gekocht toen we elkaar een jaar kenden.

annelies Heit, dankjewel!

Ze wil haar vader omarmen, draait zich om, schrikt.

Wat heb jij nou aan?

Het kettinkje valt op de tafel.

herman *lacht* Leuk, hè? Je schrok even!

annelies Je zou als Sinterklaas komen!
herman Die waren op.
annelies Heit, wat moeten we nou!
herman Liesje... ik los het wel op.
annelies Je lost het op?
herman Ja, laat het maar aan mij over.
annelies Dat had ik juist gedaan!
herman Lieverd, maak je niet druk.
annelies Pelle verheugt zich er al weken op!
herman Ik bedenk wel wat... Ik klop even bij de burens aan...
annelies Dat Sinterklaas komt!
herman Heus...
annelies Het is zijn eerste Sinterklaas.
herman Het komt in orde...
annelies Zonder Joris.
herman We zijn toch een mooie familie zo...
annelies En dan nu dus ook meteen maar...
herman ...mem, pake, beste vriendin, een soort van tante eigenlijk...
annelies ...zonder Sinterklaas!
herman We maken er...
annelies ...de perfecte pakjesavond zonder Sinterklaas van?
herman ...iets moois van.
annelies Ik kan toch niet alles in mijn eentje doen!
herman De tafel is gedekt...
annelies Daarom had ik jou erbij gevraagd,
herman Jij ziet er mooi uit...
annelies ...ik had gewoon je hulp nodig!
herman Dit wordt een mooie avond.

Herman omarmt Annelies. Hij kalmeert haar.

annelies *snikt nog een beetje* Je hebt je ook veel te vroeg omgekleed.

herman O ja?

annelies We gaan toch eerst snert eten.

herman Oh. ... Kan ik niet als Zwarte Piet mee snert eten?

annelies *moet een beetje lachen* Doe maar! Kan je Pelle ook gelijk dat cadeau geven. *wijst naar onder de tafel*

herman Wat voor cadeau?

annelies Van Joris zijn nieuwe vriendin en haar kinderen. ‘Verkeerd bezorgd’ voor Pelle.

herman Nou, dan doe ik dat, toch.

We horen Pelle en Lotte aankomen. Herman rent de andere kant op.

herman *heel snel, fluisterend* Dan verstop ik me even. Zeg maar dat pake het toetje vergeten was... dat pake straks terugkomt...

Ik kom wel als je de soep hebt opgeschept... als Zwarte Piet, bedoel ik.

Herman is af. Annelies alleen. Pelle komt op en danst.

Scène 2

Pelle, Lotte, Annelies en Herman als Zwarte Piet zitten aan tafel snert te eten. Pelle kijkt af en toe naar de Zwarte Piet maar durft duidelijk niets te zeggen. Dan fluistert Pelle iets in het oor van Annelies.

annelies Pelle wil weten of Zwarte Piet altijd snert eet.

herman Ja... ja... het liefst wel. Als ik in Nederland ben, eet ik elke dag snert.

annelies En als Zwarte Piet niet in Nederland is?

herman Dan... dan eet ik Spaanse lekkernijen... Sinaasappels... eh... van die worst, van die pittige...

lotte Chorizo?

herman Die, ja, en... calamares... paella!

Pelle fluistert weer iets in het oor van Annelies.

annelies Pelle vraagt of Sinterklaas ook nog snert komt eten.

herman Sinterklaas... die is niet zo van snert, nee... meer van warme chocolademelk.

Ze eten weer in stilte verder.

lotte Wat leuk dat Sinterklaas alvast u naar ons toegestuurd heeft.

herman Ja, dat vind ik ook. Leuk om bij jullie snert te eten!

Ze eten in stilte verder.

lotte Lekker snert.

herman Ja, die heeft Lie... Ja, lekkere snert!

annelies Die heb ik gisteren gemaakt.

lotte Komt Fedde nog langs?

annelies Ja! Dat hij weer terug is, in het dorp.

lotte Ja, dat weet ik.

annelies Ik deed boodschappen,... voor die snert, staat ie ineens naast me. Helemaal niets veranderd. 'Heb je een groot gezin?'- vroeg ie.

lotte Typisch Fedde!

annelies Ik zeg: 'Dit is voor Sinterklaas.

Dan eten we snert. Maakte mijn moeder ook altijd.' Hij keek me ineens geschrokken aan, en dan 'gecondoleerd'. Zo oprecht. Had ik nog niet meegemaakt, dat iemand tien jaar later nog zo oprecht kan condoleren. Toen vroeg Fedde of hij ook langs mocht komen. Op pakjesavond.

lotte Typisch Fedde, inderdaad niets veranderd. Had je gezegd dat ik er ook zou zijn?

Annelies knikt. Pelle fluistert weer wat in het oor van Annelies.

annelies Pelle vraagt of er nu in alle huizen Zwarte Pieten mee-eten. herman Nee, niet overal. Alleen bij hele bijzondere kindjes. En jij mag alvast een cadeautje openen!

Hij pakt het ingepakte cadeau van onder de tafel. Pelle stopt gelijk met eten.

herman Het was even verkeerd bezorgd.

Je krijgt het omdat je altijd zo goed naar je moeder luistert!

Pelle haalt het inpakpapier snel weg. Het is een Spiderman pak. Pelle rent ermee in zijn handen door het huis.

pelle Aandoen! Aandoen!

annelies Dank, Zwarte Piet. Pelle, eet eerst je soep op.

pelle Aandoen!

annelies Goed, we doen het aan. Heb je Zwarte Piet al bedankt?

pelle Bedankt! *rent weg*

annelies Dank je wel, hé. *loopt achter Pelle aan, af*

lotte Die is blij met zijn pakje!

herman Ja, gelukkig wel.

Lotte lacht.

Ik ben een rotpake.

lotte Hoezo?

herman Ik had het Sinterklaaspak twee maanden geleden moeten huren. *Mínstens* twee maanden geleden.

lotte Dat had je toch ook niet kunnen weten.

herman Jawel. Dat had ik moeten weten.

Dat was het eerste wat ze zei na de scheiding.

lotte Dat je een Sinterklaaspak moest huren?

herman Dat ze opzag tegen Sinterklaas. En of ik er dan bij wilde zijn.

Ik zei: 'Ja, dan ben ik er als Sinterklaas zelf bij! Maak je geen zorgen, Liesje.'

lotte Liesje... dat klinkt lief. Pelle heeft een fantastische Sinterklaas.

Zwarte Piet die van snert houdt, Spiderman pak, en straks nog meer verrassingen. Deze avond zou best als zijn favoriete Sinterklaas de geschiedenis in kunnen gaan.

herman Nou, bij mij niet. Die broek zit verschrikkelijk!

Lotte lacht. Ze snijdt wat brood.

herman Je ziet er goed uit.

lotte Ben blij dat ik afgevallen ben.

herman Oh, daarom zeg ik het niet. Ik vond je altijd mooi. Ik bedoel...

Jij bent een mooi... leuke vrouw.

lotte Dank je.

herman Je was toch niet ziek?

lotte Hoezo?

herman Omdat je afgefallen bent...

lotte O nee, nee. Op een dag lustte ik allerlei dingen niet meer. Na 38 jaar vreetbuien hield het ineens op.

herman Hoe kan dit?

lotte Geen idee!

Ze moet lachen, Herman lacht mee.

herman Weet je dat ik als kind een hekel had aan snert?

lotte Echt waar? En ik aan Sinterklaas. Ik gilde als een speenvarken als ik Zwarte Piet zag.

herman Brrr! *doet een schrikgebaar*

Ze lachen meer.

lotte De eerste keer dat ik Sinterklaas echt leuk vond was bij jullie. Ik studeerde net en vond het fijn bij jullie even thuis te zijn. Kon altijd heel goed praten met de moeder van Annelies... En al die surprises. Annelies was toen bezeten van helikopters, weet je dat nog?

herman Ja, Joris dacht dat hij geen schijn van kans bij haar had, want die had vliegangst.

lotte Kreeg ze van jou zo'n speelgoedhelikopter, een hele dure. En een kaart met een route door het dorp. En opdrachten. Drie rondjes om de hoge boom. Rechte diagonaal maken boven het plantsoen. We hebben toen twee uur achter die helikopter aangelopen. Het ding maakte herrie! Kinderen achter ons aan. Het werd een hele optocht. Twee burenschenen die hele tocht bij met grote zaklampen. En de kinderen lachten en gilden. Annelies trots vooraan met de afstandsbediening van die helikopter. Heeft Fedde ook een lootje getrokken?

herman Ehh... ja, ik denk van wel.

lotte Ik neem nog wat snert, die lust ik nog steeds.

Ze schept snert in haar kom, zit te eten. Herman kijkt naar haar.

herman Ik heb het huis verkocht. Dit huis. Mijn huis... en van Annelies haar moeder. Het huis was binnen een week verkocht. Kan jij het je voorstellen? Alles staat jaren te koop en ik was het in een week kwijt. In een week is alles anders!

lotte Weet Annelies het al?

herman Dat heb ik dus nog in me, het roer om! Ik ga opnieuw beginnen!

Hij lacht stiekem.

lotte Annelies weet het nog niet?

herman Nee. Ik ga het haar vanavond vertellen. Zelf. Ik wil het haar zelf vertellen.

lotte Ik zeg niets.

herman Dank.

lotte Dat is mooi, Herman.

herman Wat?

lotte Dat je opnieuw wil beginnen. Dat je het aandurft. Oh, wat is die snert goed gelukt!

Ze eet verder.

herman Snert mag blijven.

Scène 3

Sinterklaasliedjes in een Spiderman uitvoering.

Een scène in beelden:

Pelle staat in zijn Spidermanpakje op tafel. Volwassenen in bewonderende houding eromheen.

*

Pelle klimt als Spiderman in Zwarte Piet.

*

Herman houdt Pelle ondersteboven en Pelle geeft op deze manier zowel zijn moeder als Lotte een kus.

*

Het regent pepernoten. Herman staat om het hoekje en gooit ze naar binnen. Pelle rent uitgelaten rond.

*

Het toneel is leeg. We horen Pelle van blijdschap gillen.

*

Pelle zit naast een berg cadeaus, zit ze uit te pakken.

*

Een berg inpakpapier. Pelle ligt op de grond te slapen. Volwassenen zitten met speelgoed op schoot.

*

Annelies draagt slapende Pelle weg. Herman doet de Zwarte Piet muts af, wrijft met een servet over zijn gezicht. Gaat weg om zich om te kleden. Lotte alleen, met een pluche konijn in handen.

Scène 4

Annelies trekt gordijnen dicht, trekt schoenen uit en ploft op één van de stoelen.

annelies Zo! Nu mag er gedronken worden!

lotte Slaapt hij?

annelies Ja, volgens mij wel. In dat Spidermanpak.

Ze lacht.

lotte Dit was een fantastische pakjesavond voor Pelle.

annelies Zonder Sinterklaas. En zonder zijn vader.

Herman op met grote schaal huzarensalade

herman Zelfgemaakte huzarensalade!

annelies Heit, we zitten al hartstikke vol!

herman De avond is nog jong.

annelies Had je niet glühwein in de aanbieding?

herman Komt eraan!

Herman af

lotte Gaan we nog gedichten...

annelies Laten we nog even op Fedde wachten met de gedichten.

lotte Ik denk niet dat hij nog komt.

annelies Hij had zichzelf uitgenodigd. Die Fedde.

Herman op met pan glühwein

annelies Ja, warme drank!

Ze schenkt meteen een kop in. Herman schenkt zichzelf en Lotte in.

herman Waar drinken we op?

annelies Op deze avond?

herman Op jullie en op Sinterklaas die ons alweer bij elkaar brengt!

lotte En op Zwarte Piet!

herman Ja, ja... Liesje, ik wilde je nog zeggen... het spijt me...

annelies Heit... proost.

Ze drinken. Herman scheidt eten op.

annelies Mag ik er nog eentje?

lotte Zo, jij bent snel!

Ze drinkt haastig haar kopje leeg.

Doe mij dan maar ook!

annelies *lacht* Na-aper. Proost. Ik moet wel oppassen met dit spul, morgen een volle dag.

lotte Kan je niet een dagje vrij nemen?

annelies Ik zou niet weten hoe. Wees blij dat jij die verantwoordelijkheden niet hebt.

lotte *lachend, niet cynisch* Kaas moet ook gewoon verkocht worden.

annelies Ja, natuurlijk... Ik bedoel, die leidinggevende functies... het is een bedrog. Uiteindelijk werk je harder dan diegenen aan wie je leiding geeft.

herman Of je geeft de leiding verkeerd. Niet alles is je verantwoordelijkheid. Neem een dag vrij.

annelies Wat weet jij daar nou van? Sorry, zullen we...

lotte Is Fedde veranderd?

annelies Nee... nee, volgens mij niet.

herman Net zo'n magere lat als vroeger?

annelies Nee, dat ook weer niet. Ik herkende hem meteen. Nog steeds die twinkel in zijn ogen, alsof hij met elke zin een grap maakt.

lotte Daar hebben we ruzies over gemaakt! Dacht ik dat hij me uitlachte. En hij begreep niet waarom ik kwaad werd. Heb later nooit meer zulke ruzies met iemand gehad.

annelies Jij hebt daarna ook niet... nog glühwein?

lotte Inderdaad, ook geen relatie meer gehad, geen langdurige relatie. Dat is zo en dat kan je gewoon zeggen. Maar ook met een korte relatie kan je best een heftige ruzie krijgen, als je dat wil.
Ze lacht, schenkt iedereen nog eens in.

herman *schept iedereen huzarensalade op* Marelie en ik hadden nooit ruzie. Als ze iets niet leuk vond, kon ze het zo zeggen dat ik daar niet kwaad om werd. En ik vond alles aan haar leuk.

annelies Vond je alles aan mem leuk?

herman Ja. Dat ze ziek werd, dat vond ik minder. Maar daar kon zij niets aan doen.

Lotte heeft neiging om Herman een knuffel te geven, maar doet het toch maar niet.

herman Hoe smaakt mijn huzarensalade?

lotte *stopt snel een grote hap in haar mond* Heerlijk!

annelies Dat was altijd al je specialiteit.

Met oud en nieuw maakte je er een klok op, met wortelschijfjes.

Weet je nog dat ik er een keer zo veel van gegeten had dat ik de hele nacht heb zitten braken. Hier, onder de tafel. De hele nieuwjaarsnacht. Eén van mijn vroegste herinneringen. Ik denk dat ik een jaar of vier was.

herman Je was tien. God, wat waren we geschrokken. We hadden de buurman van zijn feestje naar ons toe gehaald. Hij was een dokter, die buurman.

annelies Was ik tien?

herman Je werd toen van alles misselijk. Auto, bus, tomatensoep,
huzarensalade. Later groeide je eroverheen.

lotte Dat weet ik ook nog! Dat je een keer op school misselijk werd.
Mocht je naar huis, vlak voor een proefwerk.

annelies Die buurman kan ik me ook niet meer herinneren.

lotte Ik was jaloers op je, had ook geprobeerd over te geven. *lacht*

annelies Het is allemaal zo lang geleden.

Dat ik kind was. Dat ik op school zat. Ik herinner me de beelden, kan
het navertellen. Maar het is alsof het niet met mij gebeurd is. Alsof ik
een film navertel. Heb jij dat niet?

lotte Nee. Van onze jeugd staat me alles scherp bij. Na mijn
vijfentwintigste, dan begint de verwarring. Alles voelt even lang
geleden. Dat we samen bij de gemeente werkten, of dat ik een paar
jaar lang overal ontslagen werd. Ik zou ook niet weten hoe lang ik bij
de kaasboer werk. Twee jaar? Zes, acht? Kan niet langer dan acht jaar
zijn, want op mijn dertigste verjaardag was ik werkloos, dat weet ik
nog wel.

Ze lacht weer.

annelies Vier. Je werkte er net toen ik erachter kwam dat Joris
vreemdging. Ik stormde huilend je winkel binnen. En je durfde geen
pauze te nemen omdat je daar net werkte.

herman Was dat vier jaar geleden?

annelies Voor Anneke was er nog iemand anders. Dat valt je vast van
me tegen.

herman Wat?

annelies Dat ik vier jaar lang geaccepteerd heb dat mijn man vreemd
ging.

herman Liesje...

annelies Het valt mij van mijzelf wél tegen. Als iemand me vijftien, twaalf jaar geleden had verteld dat ik zo'n vrouw zou worden... zo'n vrouw die vier jaar lang bij haar man blijft, terwijl hij van iemand anders houdt... zo'n vrouw die haar man niet meer weet te boeien... zo'n vrouw die het niet eens interesseert of ze haar man nog boeit... dan was ik in lachen uitgebarsten. Zoals ik op mijn twintigste was, was ik in lachen uitgebarsten. Want ik had zo te doen met dit soort vermoeide en ongelukkige vrouwen, en zo ging ik absoluut niet worden. Ik was uniek! Ja, ik was uniek...

lotte Dat ben je ook. Uniek.

annelies Nee. Niet meer. Ik zit in een bunker. Een benauwde, stinkende bunker. En ik wil gered worden. Door een prins op een wit paard!

Ze beseft ineens wat ze gezegd heeft, en moet lachen.

annelies Al ben ik niet zo van paarden.

lotte *lacht mee* Nee, zeker niet.

herman *probeert ook mee te lachen* Als kind al. Je vond ze stinken. Alle kinderen hier dol op die beesten en jij vond ze stinken. Dat was uniek! Nog iemand huzarensalade?

annelies Ik werd vanmiddag geïnterviewd door één van onze stagiaires. Voor haar onderzoek. Over korte en lange termijn planning. Als laatste vraag 'Hoe zie je jezelf over tien of twintig jaar? Wat wil je in je leven veranderen en hoe ga je het aanpakken?' Ik werd even stil. Over twintig jaar... Dan ben ik zevenenvijftig. Zou de gemeente nog bestaan? 'Wil jij je niet blijven ontwikkelen? Verder groeien? Doorleren?' Zo'n meisje van eenentwintig, denkt dat ze alles weet. Ik grapte terug dat ik volgroeid ben. En dat ik bij de wethouder

verwacht werd. Het meisje maakte haar excuses, pakte haar papieren bij elkaar en zei toen 'sterkte'.

lotte Sterkte?

annelies Ze vond me zielig. Zo'n drukke vrouw zonder fantasie over haar toekomst. *luchtig* Waar moet ik nog van dromen? Een tweede huwelijk? Hoe Pelle volwassen wordt en mij ooit oma maakt? Minder werken en meer verdienen? Mijn fantasie is opgegaan in plannen, managen, het weekend halen, de vakantie halen, volgend jaar halen. Ik ben een saai mens geworden. Blij met aanbiedingen bij de Jumbo. Blij dat 'uitzending gemist' bestaat. Elke avond blij dat de dag zich zonder al te grote rampen heeft voltrokken.

hele korte stilte

lotte Proost.

herman *zet een liedje in*

Sinterklaas kapoentje...

lotte *neemt nog een hap*

Gooi wat in mijn schoentje...

herman

Gooi wat in mijn laarsje...

lotte

Dankje Sinterklaasje.

herman Liesje, kan jij je die keer herinneren dat je een helikoptertocht van me cadeau kreeg?

annelies Helikopter?

herman Waren we de straat op gegaan, jij met een op afstand bedienbare helikopter voorop. Met kinderen van de burens achter je aan. Lotte en Fedde waren er ook bij. Jullie studeerden al.

annelies Ja, nu je het zegt... Er was ook iemand bij met een grote zaklamp, die scheen ons bij. Want het was veel te donker voor zo'n vliegtocht.

lotte En het was niet koud. Ik weet nog dat we geen jassen aan hadden en het was niet koud!

herman Heb je mij ooit dronken gezien?

annelies He? Weet ik niet meer. Misschien een keertje of twee.

herman Vond je het vervelend?

annelies Hm?

herman Wil je daarom niet dat Pelle je ziet drinken?

annelies Nee! Iedereen zegt gewoon...

Weet ik veel. Ik probeer het ook gewoon maar goed te doen! Ik ben zo blij dat die verdomde Sinterklaas achter de rug is!

Er wordt aan de deur geklopt. Iedereen schrikt. Het is even stil. Er wordt weer geklopt.

herman *lacht* Het zal toch niet... De echte?

annelies Fedde!

lotte Ja!

herman Ik doe open.

Herman af. Lotte en Annelies moeten nog lachen van de schrik. Lotte schikt haar haar goed.

Scène 5

Herman komt binnen samen met Fedde. Fedde is helemaal doorweekt van de regen. Het water sijpelt langs zijn jas.

lotte *lacht* Ik was heel even vergeten dat jij nog langs zou komen. We dachten even...

annelies Regent het?

fedde Ja, net. Ineens. Leek wel een wolkbreuk. Dag. Annelies. Lotte.

herman Doe je jas maar uit.

Neemt jas van Fedde aan. Hangt die in de gang op.

annelies Ik dacht dat je niet meer zou komen.

fedde Ik had mijzelf toch uitgenodigd.

lotte *lacht* Dat hoorde ik!

fedde Ik hoorde van Sinterklaas, met Annelies en Lotte, en met je vader, en het was alsof de afgelopen dertien jaar er even niet waren geweest. Tot een ogenblik gecomprimeerd.

herman Dertien jaar al...

fedde Het afstuderen. Ik was de volgende dag naar het zuiden gegaan. Ik wilde zover mogelijk naar het zuiden. Ik heb het tot Antwerpen gehaald.

herman Antwerpen is een eindje uit de buurt.

fedde Ik was van plan om veel verder te reizen...

annelies Wat wil je drinken, Fedde. We zitten aan de glühwein.

fedde Doe maar thee.

herman Maak ik even. En ik warm ook de snert voor je op.

Herman neemt de pan van tafel en gaat naar de keuken. Het is even stil.

fedde *kijkt naar inpakpapier* Dit waren veel pakjes.

lotte Allemaal voor Pelle.

fedde Pelle?

annelies *Mijn zoontje. fluistert ineens* Ligt al te slapen.

fedde *fluistert ook* Oh... Woon je nu bij je vader?

annelies *fluistert* Nee, nee. We vieren hier vanavond Sinterklaas.

Leek me leuker dan thuis zonder...

Ze weet niet hoe dit te zeggen.

fedde *fluistert* Zonder?

annelies *fluistert* Zonder Pelle's vader. Joris, zonder Joris. We zijn uit elkaar. Sinds augustus.

fedde *fluistert* Oh, sorry.

lotte *fluistert* Waarom fluisteren jullie?

annelies *houdt op met fluisteren* Geen idee. *lacht* Kom zitten, Fedde.

fedde Ik krijg keelpijn van fluisteren.

herman *uit de keuken* Liesje, help me even!

Annelies af. Lotte en Fedde zitten naast elkaar. Lotte voelt zich ongemakkelijk. Fedde kijkt haar aan.

fedde Is Annelies gescheiden?

lotte Ja.

fedde Ik dacht dat die twee altijd bij elkaar zouden blijven.

lotte Dat dacht iedereen. Het ideale stel.

fedde Anders dan wij. Wij hadden altijd ruzie.

lotte Joris koos voor een vrouw die paarse of roze leggings draagt, Anneke-in-paarse-legging.

fedde Kan jij het je nog herinneren?

lotte *bloost* Wat?

fedde Dat we verliefd op elkaar waren.

lotte Ja.

fedde Ik herinner het me ook. Tot in details. Maar kan het me niet meer voorstellen.

Lotte weet even niets te zeggen.

fedde *kijkt nog even naar inpakpapier* Jullie hebben het dus al gevierd?

lotte Met Pelle. Straks gaan we nog... Hoe bedoel je je kan het je niet meer voorstellen?

fedde Ik bedoel... heb ik je gekwetst? Dat was niet de bedoeling.

lotte Wat kan je je niet meer voorstellen?

fedde Vroeger, toen we wat hadden, en ook daarvoor, kreeg ik het warm als ik je even zag, of als ik aan je dacht. De eerste jaren in Antwerpen... hartkloppingen als ik meende jou op straat gezien te hebben. Nu kan ik naar je kijken.

lotte Ik ben veranderd.

fedde Ja.

lotte Afgevallen.

fedde Ja? Ja, dat ook. Maar jij bent ook echt veranderd.

lotte Ik werd blij toen ik hoorde dat je langs zou komen.

fedde Ik had mijzelf toch uitgenodigd.

lotte Ja. Jij bent ook veranderd.

tweede akte

Scène 1

Annelies staat op het dak. Het sneeuwt. We zien de daken van haar straat en van de straat achter haar. Herman, verkleed als Zwarte Piet, loopt op de daken van de straat achter Annelies. Het sneeuwt. Annelies ziet Herman.

annelies Heit!

herman Sj...

annelies Heit, ik ben hier.

herman Ik zie het, Liesje. Ik moet eerst wat cadeautjes door de schoorstenen doen.

annelies Heit, ik mis je.

herman Liesje, lieverd... dat hoeft toch niet. Ik ben hier.

annelies Waar?

herman Hier. Op de dak van het huis tegenover jouw huis.

annelies Wanneer kom je bij ons langs?

herman Ik heb bij Pelle al wat klaargelegd. Precies wat hij wilde.

annelies Kom je weer snert bij ons eten?

herman Oe... dat is lang geleden, snert. Nee, lieverd, het gaat niet. Ik moet nog zoveel doen.

annelies Pelle mist je ook. Het gaat niet zo goed met hem, met onze Pelle... Joris en Anneke zijn ook uit elkaar. Nu denk ik, die Anneke was helemaal niet zo slecht. Ze gaf om Pelle. Nu is Joris met een hele

jonge meid en die wil geen stiefmoeder zijn. En daarvoor had hij elke week een andere scharrel. Pelle raakte er helemaal van in de war.

herman Liesje, ik moet verder.

annelies Wacht, heit, wacht nog even.

herman Ik moet echt verder. In al die huizen zitten kindjes op hun pakjes te wachten. Ik kan ze toch niet in de steek laten.

annelies En ik dan? Kan je mij wel in de steek laten?

herman Liesje, je bent nou groot. Jij bent een volwassene.

annelies Dat lijkt alleen maar zo. Ik weet nu nog minder dan toen ik vijf was!

herman *gaat op de rand van het dak zitten* Ja, toen je vijf was, wist je echt alles.

annelies Ik wist in ieder geval dat ik een kind was en dat ik naar mijn ouders moest luisteren.

herman Nee, jij was het nooit eens met dat hele concept van naar je ouders luisteren.

annelies Heit, ik heb mijn leven verpest!

Mijn eigen leven, van Pelle, van Joris. Van iedereen!

herman Liesje, je overdrijft.

annelies Ik haat mijn leven. Mijn werk! Ik kijk nu al elke maandag naar het weekend uit. En ik moet nog dertig jaar! Pelle wordt een heel erg teruggetrokken jongetje, omdat zijn moeder altijd chagrijnig kijkt en zijn vader even geen zin in hem heeft. Ik heb een paar dates gehad... elke keer was alleen maar het eerste half uur spannend.

Daarna wilde ik naar huis. Voor nieuwe vrienden heb ik geen geduld.

Lotte is dun en gelukkig geworden. Drie kinderen in drie jaar: een tweeling van de ene man en nog een dochtertje van de andere. En nu heeft ze ook nog een nieuwe relatie! En gelukkig dat ze is! Bah! Ik

heb niets meer met haar, en zij niet met mij. Fedde is dik geworden, maar dan van de medicijnen. En jij! Jij bent voltijds Zwarte Piet!

herman Dus Fedde is toch aan de medicijnen?

annelies Zijn ouders hebben hem zo ver gekregen. Die antidepressiva schijnen vocht vast te houden. Je kan met moeite gezichtsuitdrukkingen bij hem onderscheiden. Hij komt een keer of twee per week langs. Dan staat ie opeens voor het raam. Pelle roept 'Fedde! Dikke Fedde!' Fedde glimlacht. Dan drinkt hij bij ons een kopje thee. Pelle toont hem al zijn nieuwe tekeningen, vertelt druk over school. Fedde kijkt naar Pelle, vraagt altijd iets gekks: 'Dus jullie juf is een vrouw?' of 'Moet je dan ook sporten op school?' Pelle lacht, die denk dat Fedde een grapje maakt.

herman Die Fedde, toch aan de medicijnen.

En dik.

annelies En het is allemaal mijn schuld!

herman Het is zijn leven, Liesje.

annelies Vanaf de geboorte van Pelle heb ik alleen maar lopen zeuren! Het was allemaal sleur, er was geen spanning, ik voelde me oud en uitgelubberd. Het leven leek een grijze tunnel en het was allemaal de schuld van Joris. Die arme man, hij wist 's ochtends niet welke nieuwe verwijten in de avond te verwachten.

herman Die arme man heeft je vier jaar lang achter je rug om bedrogen.

annelies Omdat ik onmogelijk was! Lotte had gelijk. Lotte had gelijk. Ik heb het allemaal aan mijzelf te wijten.

herman Liesje, zonder die leugenaar ben je beter af.

annelies Heit, ik wil hem terug! Ik zou er heel wat voor geven om thuis te komen en Joris in een afgezakte joggingbroek op de bank aan

te treffen. Met vieze sokken op de vloer. En kruimels. En Pelle naast hem op de bank in slaapgevallen met een glimlach op zijn gezicht. Ik zou de sokken stilletjes opruimen. Pelle in bed leggen. Voor mijzelf en Joris een kop thee maken en naast hem op de bank iets doms op tv gaan kijken. Dicht tegen hem aan.

Herman springt over de daken naar haar toe.

herman Liesje, meisje, wat zeg je toch allemaal.

annelies Heit...

herman Dit is een momentopname.

annelies Nee...

herman Je staat op een dak. Het is koud.

Het sneeuwt. Het is Sinterklaas en sinds je scheiding heb je daar een hekel aan. Morgen zal jij je beter voelen. Zodra je wakker wordt.

annelies Als ik morgen wakker word.

herman Liesje!

annelies Sorry.

herman *slaat zijn armen om haar heen* Wat doe je 's ochtends als de wekker gaat?

annelies *verbaasd* Dan sta ik op.

herman Maar hoe? Hoe word je wakker?

annelies Meestal een paar minuten voor de wekker. Soms wel tien minuten.

herman Dus je schrikt er niet van?

annelies Nee.

herman *wiegt haar intussen een beetje* Maar dat is lekker! Niet door die herrie van de wekker wakker worden, maar uit jezelf. Even bedenken wat je gaat doen, of nog je dromen terughalen... En dan? Maak je dan Pelle wakker?

annelies Nee. Eerst heb ik een half uur voor mijzelf.

herman Dat heb je slim geregeld. Wat doe je dan?

annelies Douchen. Heel lang douchen.

Koffie zetten. Ontbijt en lunch voor Pelle klaar maken.

herman En dat allemaal in een half uur?

annelies Meestal hou ik nog een paar minuten over. Dan ga ik bij Pelle op bed zitten en kijk ik even hoe hij slaapt.

herman Klinkt goed.

annelies *lacht* En dan begint de haast.

Op de achterste daken loopt Sinterklaas voorbij. Hij loopt van links naar rechts en verdwijnt.

herman Liesje, ik moet echt verder. Er is nog zo veel te doen. Ga naar huis. Naar Pelle.

annelies Ik meende het niet, wat ik zei.

Over niet wakker worden.

herman Weet ik toch.

annelies Ik wil Joris helemaal niet terug.

Ik wil wel op de bank en samen iets doms op tv kijken, maar dan met iemand anders.

herman *geeft haar een kus op haar voorhoofd* Wat voorbij is, is voorbij.

annelies Ben jij ook voorbij, heit?

herman Liesje, jij bent toch geen kind meer.

Ik ben voltijds Zwarte Piet. Het is hard werken, hoor.

annelies Heb je ook pakjes voor de kinderen van Lotte.

herman Voor de oudste twee. De jongste is pas vier maanden. En voor Lotte zelf. Het is haar favoriete feestdag. En ook voor Anneke en haar kinderen. En voor jou.

Hij geeft haar een klein pakje.

annelies Heit...

herman Pak maar uit.

Ze pakt het uit. Het is het hangertje van haar moeder.

herman Je had het toen thuis laten liggen.

Hij geeft haar nog een kus.

Ga lekker slapen, Liesje. Je bent moe.

Hij rent weg over de daken.

annelies Dat was toen een mooie avond, heit. Je favoriete huzarensalade. Snert. Glühwein. Zwarte Piet die van snert houdt. Ze moet lachen. Lotte en Fedde erbij. Ik had niet door hoe mooi het was.

Ze doet het hangertje om.

Drie jaar is niets. Alleen Pelle is zo gegroeid.

Het sneeuwt steeds harder. Annelies verdwijnt onder de sneeuw.

derde akte

Scène 1

Herman en Fedde zitten aan tafel.

fedde Na zeven jaar dacht ik dat we misschien aan kinderen toe waren. Het was bij ons nooit eerder ter sprake gekomen. Veerle bleek geen kinderen te willen. Eerst dacht ik, 'dat wist ik niet'. Toch vreemd dat je zoiets van je eigen vriendin niet weet. Toen ben ik verder gaan nadenken. Hoe meer ik erover nadacht, hoe wonderlijker ik het vond. Eeuwenlang vechten alle mensen, alle dieren voor de mogelijkheid om kinderen te krijgen en groot te brengen. Ons hele leven is op niets anders gebaseerd dan het krijgen en grootbrengen van kinderen. En ik heb een mooie, slimme, prachtig geschapen vrouw die geen kinderen wil. Wat zegt het over haar? Wat zegt het over mij? Over onze wereld? Ik kon niet stoppen met denken en me te verbazen. Ik zag alles en iedereen in een ander licht. Wat zijn we? Hoe verhouden we ons tot de evolutie? Zijn we wel een onderdeel van deze aarde, van deze natuur, van het dierenrijk? En als we het niet zijn, wat zijn we dan? Wat is onze geschiedenis waard als we geen onderdeel van deze wereld zijn? En als we wel bij deze wereld horen, waar gaan we dan heen? Veerle was een weekendje weg. Toen ze terugkwam, vond ze me verstart in de stoel waarin ze me ook had achtergelaten.

Het huis stonk.

herman Waarom?

fedde Ik had twee dagen onbeweeglijk in die stoel gezeten, naar buiten gekeken en nagedacht.

herman *snapt het* Oh... juist, ja.

fedde Maandag op mijn werk viel ik ook stil.

Ik ging nadenken over het nut van wat ik doe. Ik zag veel nut in ons werk, maar dan heel anders dan iedereen dacht. Ik werd die dag naar een ziekenhuis gebracht. Heb vier uur midden in de hal stilgestaan. Men begon zich pas zorgen te maken toen ik daar stond te plassen. Wat ik ook weer wonderlijk vind. Niemand maakte zich zorgen dat ik daar vier uur stil stond.

herman Je weet waar hier de wc is?

fedde Maak je geen zorgen, Herman. Ik val niet meer stil.

herman Genezen?

fedde Heb een training gevolgd, om mijn denken af en toe stop te zetten.

herman Ben je ook aan medicijnen?

fedde Nee. Wel even geweest.

herman Wijntje?

fedde Van wijn word ik veel te vrolijk. Uitgelaten.

herman En dat moeten we niet hebben. Ik neem er wel één. En die... Veerle?

fedde Het is nu al lang geleden. Voorbij. Liefde kan blijkbaar echt voorbij gaan. Van Lotte kan ik het me ook niet meer voorstellen. Dat is dan ook weer wonderlijk.

herman Laten we daar niet al te lang bij stil staan. Thee?

Scène 2

Lotte komt binnen.

herman Slaapt hij?

lotte Nog niet. Hij wilde zijn pyjama aan,
'die van pake'. Annelies leest hem nu voor.

Ze komt erbij zitten.

Zo.

Het is een tijdje stil.

Hoe was het in Antwerpen?

fedde Hoe bedoel je?

lotte Hoe was het om in Antwerpen te wonen?

fedde Goed... leuk... was in begin even wennen. Dan liep ik maar rond
in die drukke straten.

lotte Ja, ja...

fedde En na een tijdje was ik onderdeel van de stad geworden. Eerst
had ik de neiging om in hetzelfde tempo mee te lopen op straat. Dan
was ik ook een Antwerpenaar. Dat dacht ik, want ik werd gestopt door
een toerist die mij de weg vroeg. Maar toen begon ik ineens
langzamer te lopen. Liep ik rustig, terwijl iedereen rende. Had ik
mijn eigen muziek gevonden. Die anderen waren strijkers, in dat hoge
tempo. En ik ben een hobo.

een stilte

lotte Ik wist niet dat jij van muziek hield.

fedde Veerle, mijn ex vriendin, is een celliste.

lotte Dat is bijzonder.

herman Kan je daar nog van leven tegenwoordig? Van muziek.

fedde Weet ik niet... hangt er vanaf wat je ermee bedoelt. Veerle, die leeft ervan. En haar nieuwe vriend ook. Hij is ook een muzikant.

Speelt viool, bij de Vlaamse opera.

herman *moet ineens lachen* Kunnen ze samen duetten spelen! Thuis!

Sorry, Fedde, het spijt me. Ik zag het ineens voor me!

Hij blijft lachen. Lotte moet ook mee lachen, maar voelt zich schuldig naar Fedde toe.

fedde En hoe was het om hier te blijven?

lotte Hoe bedoel je?

fedde Je vroeg hoe het in Antwerpen was.

En hoe was het hier?

lotte Gewoon, zoals altijd... hier is het zoals altijd.

herman Lotte, niet zo bescheiden.

lotte Ik werk in een kaaswinkel. Haal soms Pelle op voor Annelies. Ik doe van alles.

fedde Ik kan me jou niet zo goed in een kaaswinkel voorstellen.

Scène 3

Annelies komt binnen.

herman Ah, Liesje! Slaapt hij, onze prins Pelle?

annelies *knikt* Hij slaapt.

lotte Er is altijd zo'n bijzondere sfeer rondom slapende kinderen.

Alsof ze een speciale rustgevende lucht verspreiden.

annelies *probeert het lachen te onderdrukken* Nou, ik hoop van niet.

lotte Ik meen het. Ga even zitten bij een slapend kind en je vergeet je zorgen. Je wilt dat het lekker doorslaapt, mooie dromen ziet, het niet koud heeft. Je voelt je goed over jezelf, omdat jij ervoor gezorgd hebt dat het kind slaapt - op tijd en in een lekker warm en schoon bed. De rest verdwijnt naar de achtergrond.

annelies *moet steeds meer lachen* Ja, kinderen krijgen en groot brengen - de nieuwe vorm van escapisme!

lotte Dat bedoel ik niet!

annelies Ik maak maar een grapje...

fedde Toch vreemd, wonderlijk eigenlijk, dat...

herman Meisjes! Fedde! Aandacht! Pelle slaapt, dus... het is tijd voor...

lotte Verrassingen!

herman Gedichten en verrassingen!

Scène 4

Herman, Annelies, Lotte en Fedde leggen hun cadeautjes op tafel. Ze staan er naar te kijken, Lotte giechelt. Niemand durft als eerste.

annelies Hebben we een dobbelsteen?

herman Vergeten, Liesje.

lotte Als iedereen nou een getal bedenkt...

Ja? Herman, aan welk getal dacht je?

herman Zes.

fedde Dat is niet te controleren.

lotte Fedde, aan welk getal dacht je?

fedde Zeven.

annelies Honderdvijfentwintig.

lotte Driehonderd. Ik mag eerst!

fedde Lotte. We kunnen niet controleren...

herman Fedde, rustig maar. Laat Lotte haar verrassing uitpakken.

Lotte pakt haar cadeautje uit. Ze leest het gedicht voor.

lotte

Lieve Lotte,

toen de Sint nog jonger was
zonder baard, zo groen als gras
kende hij twee meisjes die elkaar konden
en vaak bij elkaar voor de deur stonden

De ene kwam bij de ander langs, da 's waar

Hoe oud was ze toen? Wel negen jaar

Dat ene meisje heette Lotte, ja
ze hield heel erg veel van chocola

Een, twee, drie stukken at ze dan
Nooit kreeg ze genoeg ervan
en ook koekjes at ze keer op keer
en leeg was de koekjestrommel dan weer

Zoals Sint zei, het is lang geleden
maar daarom is hij vandaag zo tevreden
want op Sint zijn verjaardag zijn ze weer,
die twee meisjes, samen voor een keer

en daarom dacht Sint aan het suikergoed
en hij hoopt dat hij haar een plezier daarmee doet
Een chocolaatje of twee of drie
Nou Sint, krijgt Lotte die?

Groeten van Sint en Pieterbaas

Lotte kijkt Herman verlegen en met een glimlach aan. Ze opent haar verrassing.

Het zijn luxe bonbons.

lotte Dit zijn hele dure bonbons.

Ze proeft één van de bonbons.

Heerlijk. Wil iemand...?

annelies Nee, die zijn voor jou. Zwarte Piet heeft heel erg zijn best
gedaan!

*Lotte geeft Annelies haar pakje. Er ligt een groot pak voor haar, met
veel te veel plakband bij elkaar geplakt.*

annelies

Lieve Annelies,

Wat weinig mensen weten is dat Sint heeft gestudeerd
aan het seminarie van de stad Valencia

U weet: het centrum van de Spaans' intelligentsia
en zo bekwaamde hij zich in de mijter en de staf

aan het seminarie van de stad Valencia

zowel voor mijter als voor staf had hij talentsia

ook voor marsepein en pepernoten leren lezen

moet je op het seminarie van Valencia wezen

en eindelijk studeerde hij daar af

met een diploma en een mijter en een staf

maar tevens met een op het oog topzware boekenkast

in zijn veel te kleine kamer in Valencia

die haast bezweek onder literaire pretentsia

want de Sint die placht van Annelies boeken te lenen

die zodoende uit haar oog en uit haar hart verdwenen

betreurenswaardig en ook ongepast!

En daarom heeft hij ze nu weer netjes ingepakt

en terstond heeft hij met zak en al zijn peerd bestegen

na een bootreis die ontsierd werd door de vele regen

Staat hij nu hier, druipnat en met een zere rug

maar, Annelies, jij hebt je boeken weer terug!

San Nicolas

Ze opent het. Het zijn boeken, cd's, zelfs wat videobanden. Ze pakt een dik boek.

annelies Had jij het al die tijd?

lotte Wat lief! Alles wat hij ooit van je geleend had! Het duurde even, maar het is terug!

Ze moet lachen.

herman Vind je de bonbons lekker?

lotte Heerlijk!

herman Ik was even bang dat jij het niet meer lustte.

lotte Ze zijn heel lekker, Herman!

Ze stopt nog eentje in haar mond.

annelies *tegen Fedde* Heb je het ooit uit gekregen?

fedde Nee.

Iedereen lacht. Lotte geeft Fedde zijn pakje.

lotte Nu jij, Fedde.

fedde Ja? Oké.

Hij pakt gedicht van zijn verrassing. Het is handgeschreven. Hij kan het handschrift niet goed lezen. Men lacht om twee of drie versprekingen meteen in de eerste zin.

lotte *vanuit het lachen* Ik schrijf ook nooit met de hand. Zal ik het voorlezen?

Beste Fedde,

Voor elk kado is het de eerste keer
Voor de eerste keer word je uitgezocht
Voor de eerste keer word je ingepakt
Speciaal voor jou een gedichtje gemaakt
Met een naam erop van een kind
Voor Fedde. Van Sint

Voor elk mens is er die eerste keer
Voor de eerste keer word je uitgezocht
Voor de eerste keer word je ingepakt
Speciaal voor jou een gedicht of een roos
Nieuwe warmte verdrijft de kou
Voor mij. Van jou.
Van mij. Voor jou.

De warmte van zo'n eerste keer
Soms- dan voel je het weer.

Warm in je hart, als was je speciaal uitgezocht
Warm op je hoofd als je dit hebt uitgepakt

Sint

De verrassing is een grappige gebreide muts met meerdere pompoenen. Lotte zet het Fedde op zijn hoofd. Herman pakt zijn verrassing uit. Leest het gedicht voor:

herman

Beste Herman,

Sinterklaas is natuurlijk de grootste kinder-vrind
maar één kindervrind is groter dan de Sint
want als hij Herman met de kleine jongen ziet
dan verwarmt dat Sint 's hart, o ja Sint geniet
maar wordt kleinzoonlief niet te veel door pake verwend?
Al dat speelgoed is wel wat veel voor zo'n kleine vent

Maar met dezelfde liefde beziet hij
zijn dochter. Kan Herman helpen? Dan geniet hij.
Een boodschap. Een appeltaart, of twee. Een zorgzame 'heit'
die zegt wat hij doet en 'docht wat er seit'

Want gaat het Annelies eens een keer niet zo goed
dan is daar Herman die het even voor haar doet
Ja, Sinterklaas is een Goedheiligman
maar Herman die kan er ook wat van

Maar wat zo gek is volgens de Sint!
Herman 's liefde is warm in zijn hart
Maar waarom, dacht de Sint, zijn zijn voeten
dat dan niet? Da 's apart...

Daarom heeft Sint deze twee voor je gekocht
Voor elke voet één. Warm en goed tegen de tocht.

Sint en de Pantoffeltjespiet

Herman is blij en ontroerd. Hij geeft Annelies een knuffel en doet de pantoffels meteen aan. Fedde en Herman zitten naast elkaar in muts en pantoffels. Annelies bladert door haar oude boeken en leunt tegen haar vader. Lotte biedt de anderen bonbons aan.

Scène 5

herman Nog steeds ontroerd Liesje...

annelies Ja?

herman Ik heb het huis verkocht.

Het is ineens stil.

annelies Wat zeg je?

herman Ik heb het verkocht. Dit huis. Mijn huis.

fedde Heb je het huis verkocht? Waarom?

lotte Fedde...

herman Het is veel sneller gegaan dan ik dacht... Alles staat nu jaren te koop en ik was het in een week kwijt... Wat zeg je ervan? Liesje?

annelies Eh...

herman Geschrokken?

annelies Ik weet het niet.

herman Ik wil verder.

annelies Hoeveel verder?

herman Ik bedoel, in het leven. Verder. Vooruit.

annelies Verder van mij vandaan?

lotte Hij wil gewoon zelf verder, opnieuw beginnen.

herman Wat Lotte zegt.

annelies Wist Lotte hiervan?

herman Liesje, heb je gehoord wat ik zei?

annelies Wist Lotte het eerder dan ik?

lotte Vanavond pas. Je bracht Pelle naar bed...

herman Lotte, niet doen. Liesje, daar gaat het niet om.

annelies Jij verkoopt het huis, ons huis, het huis waarin mem gestorven is, waarin ik opgegroeid ben, en jij vertelt het aan Lotte eerder dan aan mij?

herman Liesje, ik... ik weet het ook niet... ik bedoel... ja, ik had het haar eerder verteld, maar daar gaat het niet om... Wat vind je ervan? Dat het huis verkocht is?

annelies Ik weet het niet...

Ze moet bijna huilen.

fedde Het is jouw huis, Herman.

lotte Fedde...

herman Liesje, ik was zo blij, dat ik weer 's verder durfde. Ik zei al jaren tegen mijzelf: 'Herman, je moet verder!' Maar hoe? En wat is dat, verder? Nachtenlang lag ik in mijn bed te denken: 'Morgen, morgen begin ik opnieuw, morgen ga ik mijn leven veranderen!' En de volgende dag was er altijd een reden om er nog even mee te wachten. Ik ben ook nooit iemand van krachtige daden geweest.

lotte Annelies, wil je wat drinken?

herman Ik hoorde in een talkshow, zo'n programma voor vrouwen, bijna een jaar geleden, dat je moet oppassen dat verdriet geen gewoonte wordt.

fedde Oprah?

herman Weet ik niet meer. Het is echt een tijd geleden. Ik wilde nieuws kijken en toen hoorde ik die zin.

fedde Dan was het geen Oprah, die is in het Engels.

lotte Fedde, hou je mond!

annelies Dat verdriet geen gewoonte wordt?

herman Ik dacht, dat wil ik niet. Dat ik uit gewoonte om mijn Marelief
rouw. Dat mijn vrouw mijn gewoonte wordt, een vaste tijdsbesteding,
een reden om niets te doen. Dat zou zij nooit gewild hebben.

fedde Dat kunnen we nooit weten, hè...

wat iemand wel of niet gedacht zou hebben. Dood is dood.

lotte Fedde! Wat is er met jou?

fedde Dat is een van de weinige dingen waar ik nooit aan twijfel.

Dood is het eindstation. Iedereen weet het. Zelfs mensen die in
reïncarnatie geloven weten het. Mensen doen alsof ze het niet weten.

Maar er valt niets te geloven. Het is het definitieve einde.

lotte Fedde, ophouden!

fedde Waarom?

Het is even stil.

fedde Dood is de enige zekerheid... De motor van de vooruitgang... Ik
had er lang over nagedacht, voordat ik tot die conclusie kwam.

annelies Die klote Sinterklaas!... Anneke met haar cadeautje!... Het
huis verkocht... en Fedde heeft er lang over nagedacht dat dood de
enige zekerheid is! Fijn, Fedde, dank voor je bijdrage!

herman Laat Fedde erbuiten.

annelies Pa, Pelle heeft hier zijn eigen kamer...

herman Hij kan ook een eigen kamer in...

annelies Dit is mijn thuis, pa... Technisch gezien is het van jou, maar...
dit is waar ik me thuis voel.

herman Ik heb het verkocht.

lotte Annelies, hij gaat vast niet ver weg wonen. Jij hebt je eigen
thuis, waar Pelle thuis is.

annelies Wat weet jij er nou van?! Waar bemoei jij je mee?

lotte Ik probeer je te helpen.

annelies Had ik je erom gevraagd?

lotte Ik ben je vriendin...

annelies Soms moet je je mond houden! Juist als vriendin.

herman Liesje.

lotte En soms moet je juist je mond opentrekken als vriendin, ook als het niet bevalt!

annelies Jouw beide ouders leven nog, gezond en gelukkig op hun camping in Portugal! Jij bent niet gescheiden. Jij bent niet mislukt in het leven. Wat weet jij er nou van, waar ik me thuis voel?

herman Liesje, gedraag je!

annelies Oh, kom je nu voor haar op! Heb je een meer geschikte dochter gevonden? Een surrogaat dochter die beter bij je past? Geen alleenstaande moeder, maakt het je niet lastig, vraagt niets en eet je bonbons op! Nou, veel plezier met je nieuwe dochter! Ik red me wel!

herman Dit gaat niet over jou!

annelies Oh nee?

herman Nee! Dit gaat over mij, Liesje, over mij! Voor deze ene keer!

fedde Ik zit in de ziektewet.

herman Wat?

fedde Ik zit in de ziektewet. Het werd me aangeraden niet alleen te wonen. Daarom ben ik terug bij mijn ouders.

lotte Fedde, wat erg. Wat heb je?

herman Hij verwondert zich. Dagenlang.

Soms plast hij in zijn broek.

fedde Dat doe ik niet meer.

annelies Gaat het nu over Fedde?

lotte Ja, het gaat nu over Fedde. En nog steeds niet over jou.

Verwend kreng.

annelies Wat zeg je?

lotte Verwend kreng.

annelies Dat zeg jij?

lotte Ja.

annelies Jij, die nooit iets hebt aangedurfd, je leven lang in je vet bent weggekropen van het echte leven!

lotte Ik ben afgevallen!

annelies Nou en? Heb jij een leven? Je eigen leven? Niet dat van mij, maar van jezelf?

lotte Oh, jij hebt een echt leven! Een leven dat jij helemaal aan jezelf te danken hebt! Prinsesje Annelies. Iedereen staat altijd voor je klaar, je staat er nooit alleen voor. Of het nou je vader is, of ik, of Joris.

annelies Joris heeft me jarenlang bedrogen!

lotte Ja, en waarom? Omdat jij een onuitstaanbare zeurpiet was geworden. Zelfs de planten gingen hangen als jij voorbij liep. Een altijd ontevreden, zielig, somber, verwend kreng.

herman Zo is het genoeg!

annelies Oh, het is dus mijn eigen schuld dat mijn man vreemdging. Wat is er verder nog mijn schuld? Dat jij na Fedde nooit een andere relatie hebt kunnen krijgen? Dat jij op je achtendertigste een oude vrijster bent geworden die over 'bijzondere lucht' van andermans kinderen zit te zaniken?

fedde Had jij na mij niemand anders?

annelies Nee, Fedde, ze had na jou niemand anders. Eerst had ze jou gek gekregen met haar twijfels, onzekerheden en jaloezie aanvallen. En toen jij met gebroken hart naar het zuiden vertrok, toen besepte ze pas dat ze toch van je hield.

fedde Is dat waar?

Lotte staat verloren in de kamer. Het is alsof ze niet weet of ze nu kwaad moet worden, of gaan huilen. Herman pakt voorzichtig haar hand vast.

herman Lotte, wil je wat drinken?

Lotte schudt met haar hoofd. Ze durft niets te zeggen, ook niemand aan te kijken. Annelies schenkt haarzelf en Lotte wat wijn in.

lotte Ik had weken naar deze avond uitgekeken. Zodra je me vroeg, Annelies, had ik ernaar uit gekeken. Ze hebben me nodig... ik hoor erbij...

herman Natuurlijk hoor je erbij...

annelies Wat wil je horen, Lotte? Dat je hier onmisbaar bent of dat ik je vroeg omdat ik je sneu vind?

lotte Ik hoef niets...

annelies Ik vind je sneu. Met je eenzame avonden, je zoektocht naar ware liefde, naar leuk werk. Hoe vaak ben je laatste tien jaar van werk veranderd? Zes, zeven keer? En hoe vaak daarvan ben je gevraagd te vertrekken?

lotte Je eigen stagiaires vinden je sneu!

annelies Ze zijn bang voor me. Durven niet hun koffie op te drinken als ik langs de koffieautomaat loop.

lotte Dat is iets om trots op te zijn!

annelies Omdat ze weten dat ik de lat hoog leg! Als ik oud ben, wil ik op mijn leven terugkijken en vol overtuiging kunnen zeggen: 'Ik heb mijn best gedaan.' En dat Pelle genoeg vriendjes had. Dat ik alle deadlines haalde. Dat mijn vader niet te vaak in de avonden alleen thuis was. Dat Pelle plezier kreeg in sport, voor de rest van zijn leven belangrijk. Dat er op mijn werk niets op me aan te merken was. Dat

Pelle's verjaardagspartijtjes leuk waren. Dat ik oog had voor mijn collega's, voor hun verjaardagen of voor hun verdriet. Dat mijn burens nooit last van me hadden.

lotte Bravo! Fantastisch! Wat heb jij het allemaal goed voor elkaar, Annelies!

annelies Blijkbaar niet. Want ik ben een zeurpiet die haar eigen man tot vreemdgaan aanspoorde.

lotte Tja, je kan niet alles hebben.

annelies Zo'n leeg leven als dat van jou, dat lijkt me pas erg.

herman Annelies!

lotte Ik haat je. Ik haat je hele wezen, Annelies. Je mooie donkere haar. Je schattige zoontje. Je opgeruimde huis. Alles is je tot nu toe gelukt. Goede studie, goede baan, kind, relatie, scheiding. Ja, zelfs de scheiding is je goed gelukt. Je kan heel trots op jezelf zijn.

Pelle staat ineens in de deur opening.

pelle Mem... geen ruzie maken.

annelies Lieverd, ben je wakker van ons geworden? We maken geen ruzie, schatje.

Ze omarmt Pelle. Pelle drukt zich stevig tegen haar aan.

pelle Is heit ook hier?

annelies Nee, heit is thuis. In zijn huis.

Ze tilt Pelle op.

lotte Het was fijn om je weer te zien, Herman.

Ze omarmt Herman.

herman Lotte, lieverd, je meende toch niet wat je net zei.

lotte Weet ik niet.

herman Je meent dit niet, Lotte. Liesje en jij zijn net zusjes. Je moet zulke dingen niet zeggen.

lotte Het spijt me, Herman. Misschien dat ik er straks anders over denk. Zal ik je een keer bellen?

annelies Ja, bel mijn vader maar, Lotte. Doe dat. Wil je Pelle ook af en toe lenen? Om bij zijn bed te zitten en aan mijn slapende kind te ruiken?

lotte Ja, Annelies, jij bent een moeder en ik niet. Jij hebt een kind. Maakt dat jou gelukkig? *wil vertrekken*

fedde Lotte, blijf nog even.

Lotte komt ineens dicht bij Fedde en geeft hem een zoen.

lotte Dag, Fedde.

annelies En mijn planten doen het fantastisch. Zowel thuis als in de tuin.

Lotte gaat.

Scène 6

fedde Ze heeft me gezoend.

herman Ga naar huis, Fedde.

fedde Mag ik nog bij jullie blijven?

annelies Ga naar huis, Fedde. Ik moet mijn vader spreken.

herman Niet nu, Liesje. Ik ben moe.

annelies Heit, het spijt me.

herman Dat was niet zo mooi, Liesje.

annelies Ik wil het alleen maar goed doen. Meer niet.

herman Je doet het goed.

annelies Ik doe alles fout!

herman Dat bestaat niet, dat iemand álles fout doet.

fedde Dat kan inderdaad niet.

herman Zie je, Fedde weet het ook! Ik wil naar bed, Liesje.

annelies Ik ben ook moe. Ik ben al jaren moe. Nog voor Pelle geboren was, was ik al moe. Kan me niet herinneren wanneer ik niet moe was.

herman Dat hoort bij je leeftijd. Te druk met het leven.

annelies Ik had altijd gedacht, als jij oud wordt...

herman Ik ben al oud!

annelies *moet lachen* Ik bedoel, oud en ziek, kom ik hier bij je wonen. Zal ik voor je zorgen. Kan ik eindelijk iets terugdoen.

herman Daar wil ik nog niet aan denken. Voorlopig nog niet.

fedde Kan je bepalen waar je aan wil denken?

herman Ja! Ik wel! Ik wil gearresteerd worden voor een vergrijp aan een veel te jonge vrouw!

annelies Heit!

herman En ik wil natte voeten krijgen van veel te lang wandelen door een herfstbos!

fedde Dat kan, toch?

herman En ik wil verder! Ik wil bij de nieuwe burens aankloppen en me als 'Herman' voorstellen. Gewoon Herman. Niet 'die zielige Herman die zijn vrouw aan kanker verloor, of Herman die na trombose in zijn been is gaan fietsen'. Gewoon, Herman die van fietsen houdt.

Herman die graag met zijn kleinkind speelt. Herman die elke avond naar de ondergaande zon zit te staren en niet 'Hij zal wel eenzaam zijn, daarom zit ie daar een beetje te staren'. Ik wil dat mensen naar mij kijken, dat het over mij gaat en niet over alle omstandigheden en gebeurtenissen van de afgelopen jaren.

fedde Is dat verder?

herman Ja.

fedde Hoe weet je het zo zeker? Dat je verder gaat en niet achteruit?

herman Jij zit in de ziektewet!

fedde Ja.

herman Dus jij weet het helemaal niet!

fedde Maar jij ook niet.

annelies Niemand weet het.

herman Vroeger wist ik het wel. Eerste keer dat ik je moeder zag, wist ik dat ik met haar wilde trouwen. Toen we jou kregen, wist ik dat ik voor je wilde zorgen.

annelies Dat zie je achteraf zo.

herman Nee, nee. Mijn leven was helderder toen ik jong was. Nu is het troebel. Warm en troebel. Net plas van een bejaarde.

annelies Heit!

herman Ja, zo is het. Nou, naar bed.

Hij geeft Annelies een kus op voorhoofd.

Liesje, zit er niet over in. Morgen bel je Lotte en komt alles goed.

Alles komt goed, uiteindelijk.

Hij gaat af.

Scène 7

annelies Zit je in de ziektewet?

fedde Ja.

annelies Waarom?

fedde Ik functioneer niet.

annelies Dat heb je zelf door?

fedde Ja. Ik spoor niet.

annelies Ik ook niet.

fedde Jawel. Jij bent ongelukkig.

annelies Is dat het?

fedde Jij had het altijd in je. Een beetje ongeluk. En nu ben je volwassen en echt ongelukkig.

annelies Dat zie je aan me?

fedde Ja. Jij hebt er talent voor.

annelies En jij?

fedde Ik ben gelukkig. Ja, ik weet wat je gaat zeggen, ik zit in de ziektewet, dus wat weet ik ervan.

annelies Dat wilde ik helemaal niet zeggen. Ik geloof je dat jij gelukkig bent.

fedde Mag ik hier blijven slapen?

annelies Is goed.

Fedde gaat ineens liggen, met zijn hoofd op de schoot van Annelies.

fedde Stel dat reïncarnatie wel bestaat. Dan zou ik het liefst nu doodgaan en als jouw kind terug komen.

annelies Fedde! Wat zeg je allemaal!

fedde Ik meen het.

annelies En van wie moet ik dan nog een kind krijgen?

fedde Dat is aan jou.

Fedde doet zijn ogen dicht en slaapt.

annelies Fedde... ik wil ook naar bed... Fedde.

Fedde slaapt.

Dit is toch niet te geloven!

vierde akte

Scène 1

Het is bijna een jaar verder. Neutrale ruimte. Fedde zit op een stoel. Hij heeft een pyjama met autootjes aan.

fedde ...dus drie keer per week. Twee keer acrobatiek, onder begeleiding. En één keer volleybal. In begin bleef ik maar naar de bal kijken, in plaats van erop te slaan. Nu gaat het steeds beter.

annelies *off stage* Rooibos of gewoon?

fedde Gewoon. ...Bijzondere uitvinding, zo'n bal, vind je niet? Hij kan vliegen, hij kan stuiteren, hij kan draaien. Heb je zo'n volleybal weleens echt goed bekeken? Hij is niet rond, hij bestaat uit vele vlakken. Een bal met vele vlakken. Vlakjes. Vlakjesbal. Mooi, niet? Als ik dit allemaal tijdens het spelen denk, krijg ik die bal in mijn gezicht. Maar dat gaat dus steeds beter.

annelies *komt binnen met pot thee* Goed van ze, dat je hier je eigen thee mag maken. Alsof ik bij je op bezoek ben.

fedde Je bent bij mij op bezoek.

annelies Ja... thuis bedoel ik, alsof ik bij je thuis ben. *schenkt thee in*

fedde Soms lukt het me om een half uur helemaal niet te denken. Ik word ook steeds beter in volleyballen. Ik zie de bal, ik reageer erop, word één met de bal. Dan voel ik me goed. Ik zou elke dag volleybal willen spelen.

annelies Moet ik het even voor je regelen?

fedde Andere dagen zitten vol. Daarom doe ik acrobatiek, maar dat is niets voor mij. Ik ben de lichtste van de groep, dus word ik steeds opgetild. Krijg ik alle tijd om na te denken.

Ze zijn allemaal dik hier, de anderen. Gek zijn en dik worden, gaat hand in hand.

annelies *lacht* Jij bent toch niet dik?

fedde Maar wel gek.

Annelies moet lachen. Ze schenkt thee in.

annelies Ik vind je eerder grappig.

fedde Ik ben gek en grappig. Daar kan ik mee leven.

Lotte komt binnen. Ze is nog meer afgevallen.

lotte Warm... hier. Lekker.

fedde Je kan hier ook je eigen thee maken.

lotte Oh.

fedde Anders zou ik er steeds bewust van zijn dat ik in een ziekenhuis ben. Nu is het net alsof je bij mij thuis op bezoek komt.

lotte En jij ontvangt me in je pyjama.

fedde Ja, ik ben gek en grappig.

annelies Ik vond je altijd grappig. Is de thee goed zo?

fedde Een beetje heet.

annelies Sinds je hier woont, lukt het me elke dag eerder van mijn werk weg te gaan. Ik moet bij Fedde langs, nog voor ik Pelle ophaal. En het lukt! Elke dag!

fedde De begeleidster zegt telkens 'je vriendin is er'.

annelies Zegt ze dat?

fedde Ja. Dan zeg ik, gewoon een vriendin.

lotte Krijg je veel bezoek?

fedde Annelies komt elke dag.

Ze zitten alle drie aan de thee.

fedde Ze heeft mij hierheen gebracht.

Toen het mis ging. Jij bent weer veranderd.

lotte Nog meer afgevallen.

fedde Dat is het niet.

annelies 'Je vriendin', dat zou vroeger niemand gezegd hebben.

Zagen we elkaar ook elke dag. Maar echte vrienden waren we niet, toch?

fedde Jawel. Voor mij wel. We zijn vaak samen naar de film geweest.

Als ik later in Antwerpen met Veerle naar een film was geweest, zei ik, ben benieuwd wat Annelies van die film had gevonden.

Annelies lacht.

lotte Heb je het met Veerle ooit over mij gehad?

fedde In begin. Je kan zo veranderen. Ik zou je weer niet herkennen.

lotte Hoezo weer?

fedde Weet je nog, eerste keer dat we echt uit eten gingen. Ik wachtte bij de bieb op je en had je niet herkend. Ik zag je wel staan en dacht, wie is die mooie vrouw? Dat zou me nu weer kunnen gebeuren.

lotte Hou op, niet doen.

Ze vindt die opmerkingen wel leuk. Lotte en Fedde lachen.

Ik date weer.

fedde O ja?

lotte *lacht* Met twee mannen. Een jongere en een oudere.

fedde Lotte date weer, met twee mannen.

annelies Is ze bij je langs geweest?

fedde Ja.

lotte Is dit ons volwassen leven, Fedde?

fedde Dat moet je mij niet vragen. Ik ben gek.
lotte En volwassen. Dat is ons 'later als ik groot ben'. Ik date met twee mannen en jij zit in een inrichting.
annelies Ziet Lotte er gelukkig uit?
fedde Ben jij gelukkig?
lotte Weet ik niet.
fedde Je weet toch of je gelukkig bent.
lotte Ja, en nee.
fedde Dat begrijp ik niet.
lotte Ik heb redenen om gelukkig te zijn.
Ik hou van iemand. Heel diep. Dus ben ik ook ongelukkig.
fedde Waarom?
lotte Als ik verliefd raak, word ik bang. Dat had ik bij jou ook. Drie jaar lang elke dag bang om iets fout te doen, om je kwijt te raken, om zelf niet meer van je te houden, bang voor de verkeerde keuze.
fedde Dat klinkt...
lotte Gestoord?
fedde Nee, dat klinkt ongelukkig.
lotte Dat was ik ook. Zo ongelukkig ben ik niet meer.
fedde Maakt verliefdheid jou gelukkig?
annelies Oei... weet ik niet... ja?
fedde Ben je nu op iemand verliefd?
annelies Wat een vraag, net of we tien zijn.
fedde Ik zie je elke dag, vroeg me af of jij op iemand verliefd bent.
annelies Ik zou niet meer weten hoe het voelt, verliefd zijn. Het is ook niet meer belangrijk. Ik heb Pelle.
fedde Ja.

fedde Die man van wie je houdt, is dat een van die twee met wie je date?

lotte Ja.

fedde Waarom dan nog die andere?

lotte *lacht* Geen idee! Annelies zou het wél begrijpen.

fedde Vind je ons volwassen?

annelies Nee. We spelen alsof we volwassen zijn. Ik maak thee en jij drinkt het op.

lotte Hoe is het met Annelies?

annelies Pelle heeft een tekening voor je gemaakt.

fedde Mooi.

annelies Onze straat in de herfst en de deur nummer 12. Het huis van mijn vader.

Vorig huis.

fedde *tegen Lotte* Kijk, Pelle heeft een tekening voor me gemaakt.

Van het vorige huis van pake.

lotte In het nieuwe is hij nog nooit geweest.

fedde Nee?

lotte Hoe ziet ze eruit, Annelies?

fedde Zoals altijd. Een beetje moe. En lief. Haar handen worden ruw.

lotte Ik mis haar. Zeg dat tegen haar.

fedde Moet ik dat tegen Annelies zeggen?

lotte Ja.

fedde Lotte mist je.

annelies Zei ze dat?

lotte En het is ook fijn om haar niet meer te zien.

annelies Ze zei dat ze me haat.

fedde Waarom ben je hier, Lotte?

lotte Ik wilde jou zien...

annelies Ik belde haar na oud en nieuw.

Mijn vader was net verhuisd. Ik had wel twintig dozen met oude spullen in mijn huis genomen. Foto's van Lotte en mij. Van mijn moeder, Lotte en mij. Lotte en ik in Slagharen. Foto's van de introductieweek van de studie. Ga zo maar door. Ik belde haar. En de volgende dag weer. En weer. Drie weken lang. Toen ben ik naar haar toe gegaan. Het was in de avond. Lotte zat in haar woonkamer. Gordijnen open. En mijn vader zat naast haar. Op de bank. Ze lachten samen.

fedde Hadden ze je gezien?

annelies Nee. Ik keek naar ze en dacht: 'Ik ken deze mensen niet'.

fedde Annelies heeft Herman bij je op de bank gezien.

lotte Ja? Ja... dat kan...

herman *komt op, met wat slagroomsoesjes op de schaal* Niet slecht hier. Helemaal niet slecht. Een soesje? Ze zijn al bijna ontdooit.

fedde Dank. *pakt één, het is duidelijk nog te koud en doet pijn aan zijn tanden*

herman Stond je weer vier uur stil?

Fedde schudt met zijn hoofd, met soesje in zijn mond.

herman In je broek geplast? Ik vind het zo sneu voor je, Fedde! *huilt* Jij bent een aardige jongen. Waarom moet jou dit nu overkomen! *huilt meer*

fedde Zo heb ik het nooit bekeken. Dat het me overkomen is. Dit is hoe ik ben.

herman Neem het me niet kwalijk. Ik huil vaker, sinds ik verhuisd ben. Las vorige week in de krant dat een vrouw van 84 overvallen en aangerand was, heb dagen zitten janken. Die schoften... *huilt nu echt*

fedde Ik zit op volleybal en acrobatiek. Vanaf volgende week mag ik een weekend naar huis. Ik ga op mijzelf wonen.

herman *nog nasnikkend* Op jezelf? Zo.

fedde Mijn vader zei dat mijn moeder en hij wat rust hadden verdiend op hun oude dag. Had Annelies het je niet verteld?

herman Liesje?

fedde Ja. Had ze het je niet verteld?

herman Nee.

annelies We zien elkaar niet zo vaak, de laatste tijd, heit en ik.

herman Ach, jongen, ik voel me vrij als een vogel sinds ik verhuisd ben. Vrij als en vogel. Ongebonden en niemand wat verplicht. Dans ik in mijn onderbroek door het huis. Eet drie keer per dag gebakken eieren met spek. Trek een fles goede wijn open en zit de hele dag na te denken. Ik hoorde van Lotte dat jij hier zat.

fedde Van Lotte?

herman We zien elkaar af en toe.

fedde *tegen Annelies* Zie je Herman niet meer?

annelies Zal ik kijken of ik iemand over volleybal kan aanspreken?

Waarom zou je acrobatiek doen als je liever volleybalt? Twee keer per week door dikke gekken opgetild worden. Daar wordt niemand beter van.

Want daar gaat het om. Dat jij beter wordt. Stabiel, gelukkig. Dat je mee draait. Dat je op jezelf gaat wonen. Kom ik een keertje met Pelle bij je op bezoek.

fedde Zou Pelle dat leuk vinden?

annelies Ja, dat zou Pelle heel leuk vinden.

Ik zou het leuk vinden. Alles en iedereen is weg. Niet door een ramp. Of

omdat ik door hoge leeftijd iedereen overleefd heb. Het is gewoon weg. Ineens. Ik sta er helemaal alleen voor.

lotte Zei ze dat?

annelies Ja, ik weet het, heb het allemaal aan mijzelf te danken. Ik weet het. Maar ik begrijp niet hoe ik het gedaan heb. Hoe ik het zover gekregen heb dat ik op mijn achtendertigste helemaal alleen ben. En waarom? Dat heb ik nooit gewild: alleen zijn, alleenstaande moeder, niemand om me heen die me nog als kind kende. Niemand om 'weet je nog' tegen te zeggen.

lotte Kind, werk, vader. Zorgzame ex.

fedde Jij hebt... je vader.

annelies Het is zo onhandig dat hij verder weg is gaan wonen.

lotte Ze gunt die man niet dat hij ook 's een beetje wilde leven!

annelies Elke dag neem ik het me voor hem te bellen, of langs te gaan, maar het lukt gewoon niet. Pelle mist zijn pake. Mijn vader zal ons ook wel missen. Ik begrijp er zelf niets van.

herman Wil jij nog een soesje?

fedde Mis jij hem?

annelies Nee.

fedde Dan is het over.

annelies Over?

fedde Ja, over. Voorbij.

annelies Dat kan toch niet. We zijn vader en dochter, dat gaat nooit over.

fedde Als jij hem niet mist en hem niet wilt zien...

herman Ik heb een kamer over.

fedde Een kamer?

herman Ja, ik heb een kamer over.

fedde Voor mij?

herman Lekker ruim. Uitzicht op het water. De Spiderman-posters zal ik weg halen.

fedde Ik hou van Spiderman.

herman Mooi.

Hij neemt nog een soesje.

lotte Ik denk dat ik verliefd ben. Misschien wel voor het eerst in mijn leven. Oh sorry. Echt verliefd en niet bang. En ik kan het Annelies niet vertellen.

annelies Ik geef Fedde een knuffel. Fedde zegt niets. Hij heeft het door, dat ik echt afscheid neem. Ik loop naar de verpleegkundige en vraag me niet meer als contactpersoon te bellen. Dan rij ik langs het nieuwe huis van mijn vader. Hij is er niet. Boodschappen aan het doen. Of hij zit bij Lotte op de bank.

herman Ik sta op het schoolplein stiekem naar Pelle te kijken. Van achter de bosjes. Voel me net een vieze man.

annelies Ik schrijf mijn vader een brief. Dat ik van hem houd. Dat hij de allerliefste vader op de wereld is. En dat ik verder wil. Weet niet hoeveel verder, maar verder. Dan rij ik langs de winkel waar Lotte werkt. Ik zie haar lachen en flirten met de klanten. Ze ziet er goed uit. Misschien een beetje moe. Wie ziet er niet moe uit? En gelukkig. Ja, Lotte is gelukkig.

lotte Ik zie Annelies in de auto zitten. Ze kijkt naar me. Ik doe even alsof ik haar niet zie. Maar dat hou ik niet lang vol. Ik kijk haar aan en steek mijn hand op. Annelies lacht. Geeft me een luchtkus en rijdt weg.

annelies Naar Pelle. Ik haal hem op. Zonder enige uitleg. Neem hem mee.

herman Ik zie ze de school uit lopen, Pelle en Annelies. Pelle huppelt, springt, roept 'Waar gaan we heen?' Annelies lacht. Lang geleden dat ik haar zo uitgelaten heb gezien. Ze rennen naar de auto.

annelies We rijden weg. Naar het zuiden.

Zo ver mogelijk naar het zuiden.

Ze lacht.

Zomaar. Op een dinsdagmiddag.

lotte Zoiets doet Annelies niet. Ze komt snel terug.

fedde Waarvoor?

lotte Haar werk, school van Pelle, Joris.

herman Het was zo mooi, hoe Annelies en Pelle samen lachten.

lotte Ze komt morgen terug.

annelies Er is een droom die sinds mijn scheiding steeds terug komt.

Het sneeuwt, ik sta op een dak en mijn vader is voltijds Zwarte Piet geworden.

herman Ik heb nog in augustus een Sinterklaaspak gekocht. Duur! Maar helemaal van mezelf. Geen zweetplekken of roos van anderen in de mijter.

annelies Ik laat die droom niet uitkomen. Lotte mag drie kinderen krijgen. Maar de rest laat ik niet uitkomen.

lotte Drie kinderen?

annelies Ja. Een tweeling van één man en een dochtertje van een ander. En Fedde raakt niet meer aan de medicijnen.

fedde Ik ga bij Herman wonen.

annelies En als ik ooit terugkom, vieren we Sinterklaas.

herman Ik heb beide pakken.

'n Mooie avond ging onder de Friese titel
In moaie jûn bij Tryater in première op
10 oktober 2013 in het gebouw van Tryater
in Leeuwarden

Spel:

annelies Nynke Heeg

herman Wouter van Oord

fedde Joop Wittermans

lotte Lysbeth Welling

pelle werd afwisselend gespeeld door Hidde Haantjes, Feike de Vries,
Jorrit van der Velde, Jitze Pieter Schievink en Mart Hylkema

Regie: Ira Judkovskaja

Vertaling: Bouke Oldenhof

Gedichten: Peter Sijbenga

www.tryater.nl

Ira Judkovskaja (Moskou, 1975) werkte na de Regie Opleiding te Amsterdam bij verschillende gezelschappen en productiehuizen in Nederland (o.a. het NNT en de Toneelschuur). Sinds 2008 is zij artistiek leider van Tryater, het theatergezelschap van Friesland, en vervult zij een spilfunctie in het theaternetwerk van (Noord) Nederland. Judkovskaja is een regisseur met een breed palet. Ze werkt met klassieke stukken (o.a. *Macbeth* in 2011 en *Oom Wanja* in 2012) en hedendaagse teksten (o.a. *Polaroid* (2007) van Jeroen van den Berg en *Alexander* (2006) van Willem Jan Otten bij Het Toneel Speelt. Ook maakt zij regelmatig muziektheater (o.a. straatopera *De IIsfoarstin* (2014)). Ira Judkovskaja vertaalde enkele stukken vanuit en naar het Russisch (*Oom Wanja* en *Bruid in de morgen*) en schreef *In Moaie jûn* en het vier uur durende *Grûn* ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van Tryater

Toneelwerk

Grûn - 2015

'n Mooie avond - 2013

Meester en Margarita - bewerking van het gelijk-namige boek van Michail Boelgakov - 2010

De Rit - geïnspireerd op *De Grap* van Milan Kundera - 2006

Leeftijd - i.s.m. Peter van de Witte en Marije Gubbels - 2004

Beloofde land - 2004